

Maspalomasin lähialueen viljelyalueet ja kastelujärjestelmä

Gran Canarian saaren eteläisen osan, Maspalomasin pohjoispuolella olevan ulkopuolisen alueen edelleen näkyvä historia liittyy maatalouteen ja siihen liittyen vesioikeusjärjestelmään. Elinkeino ja alueen ihmisten elämäntavat kehittyivät jo ennen Francon aikaa ja jatkuivat myös sen jälkeen.

Maspalomasin pohjoispuolen rinteille rakennettiin kastelujärjestelmä. Se perustui painovoimaan ja yhteisölliseen vesien hallintaan. Vuoristoon rakennettiin kivisiä kanavia (acequias), jotka johdattivat vettä ylempänä sijaitsevista patoaltaista, kuten Presa de Ayagauresista, viljelyterasseille alempana. Vesi jaettiin tarkasti aikataulutettuna osuuksina vesioikeuksien (heredades de aguas) mukaan.

Jokaisella viljelijällä oli oma vuoronsa, ja vettä ohjattiin puisilla tai kivisillä sulkuluukuilla oikeaan suuntaan. Järjestelmä oli tarkka, yhteisön valvoma ja mahdollisti viljelyn kuivassa, jyrkkärinteisessä maastossa. Tänä Gran Canarian eteläosan vuoristossa sijaitsevat hylätyt viljelyalueet ovat osa saaren historiallista maankäyttöä, joka liittyy erityisesti 1900-luvun alkupuolen maatalouteen ja kasteluinfrastruktuurin kehitykseen.

Maatalous Gran Canarian eteläosassa

Saaren eteläosat, kuten San Bartolomé de Tirajana, ovat perinteisesti olleet kuivia ja karuja, mutta kastelujärjestelmien avulla niistä tehtiin viljelykelpoisia erityisesti 1900-luvun alussa. Vuoristoalueilla rakennettiin terrassiviljelmiä, joita kasteltiin patoaltaista ja kanavistoista johdetulla vedellä. Näitä järjestelmiä kutsutaan nimellä heredades de aguas. Viljelykasveina oli erityisesti tomaatteja, perunoita, viljaa ja mantelipuita, ja osa alueista oli myös viiniviljelmiä.

Kastelujärjestelmät ja niiden merkitys

Kastelujärjestelmät koostuivat padoista (esim. Presa de Chira, Presa de Soria), kanavista (acequias) ja vesivarastoista (aljibes). Vesi jaettiin tarkasti yhteisöjen kesken, ja vesioikeudet olivat arvokkaita omaisuuseriä, joita voitiin ostaa ja myydä. Järjestelmät mahdollistivat viljelyn alueilla, joilla sademäärä oli alle 200 mm vuodessa.

Viljelyalueiden hylkääminen ja nykytila

1960-luvulta alkaen, kun turismi alkoi kasvaa Maspalomasissa, monet perheet siirtyivät maataloudesta palvelualueille. Viljelyalueet autioituivat, ja kastelujärjestelmät jäivät vähälle käytölle tai rappeutuivat. Nykyään nämä alueet ovat maisemallisesti ja historiallisesti merkittäviä, ja osa niistä on luonnonsuojelun tai kulttuuriperinnön kohteita.

Presa de Ayagauresin patoallas

Kasteltu vuoristo oli vehreää

Muutos viljelyalueilla vuodesta 1965 vuoteen 2019

Massaturismi ja paikallisten menneisyyden kaipuu

Esimerkiksi Fatagan, Ayagauresin ja Cercadon ympäristössä on laajoja hylättyjä viljelyalueita. Barranco de Fataga on erityisen tunnettu historiallisista viljelyterasseistaan ja kastelukanavistaan. Joillakin alueilla on pienimuotoista uudelleenviljelyä tai ekoturismia, ja vesioikeuksia käytetään edelleen esimerkiksi hedelmätarhojen tai lomakeskusten kasteluun. On myös keskustelua perinteisten kastelujärjestelmien säilyttämisestä kulttuuriperintönä.

Viljelyalueiden rakentajat

Espanjassa Francon diktatuurin aikana (1939–1975) käytettiin poliittisia vankeja työvoimana suurissa infrastruktuurihankkeissa. Heidät pakotettiin työskentelemään valtavissa rakennusprojekteissa, kuten teissä, rautateissä, patoaltaissa ja maataloushankkeissa.

On mahdollista, että myös näiden viljelyalueiden ja kastelujärjestelmän rakentamiseen hyödynnettiin Francon vastustajia.

Ei ole toistaiseksi löydetty suoraa näyttöä siitä, että ne olisi toteutettu Francon aikaisella pakkotyöllä tai orjuuttavilla menetelmillä.

Todistettavammin on kuitenkin näyttöä siitä, että useimmat viljelyalueet vuoristossa, kuten Ayagauresin, Fatagan ja Cercadon ympärillä, raivattiin paikallisten perheiden ja yhteisöjen toimesta 1800-luvun lopulta 1900-luvun puoliväliin.

Työ oli äärimmäisen raskasta ja tehtiin pääosin käsin, kivisiä rinteitä muokaten ja kastelujärjestelmiä rakentaen. Tämä työ oli usein sukupolvien mittainen ponnistus, ei valtion organisoima hanke. Vesioikeudet ja kastelujärjestelmät (heredades de aguas) olivat yhteisöllisiä ja perustuvat usein yksityisiin osuuksiin, joita hallinnoitiin paikallisesti.

Francon hallinto myös tuki suuria maataloushankkeita, erityisesti omavaraisuuden ja kansallisen ylpeyden nimissä. Joissain tapauksissa sotilashallinto tai kirkko saattoi ohjata taloudellisia resursseja alueille, joilla oli strategista merkitystä.

Gran Canarian syrjäiset vuoristoalueet olivat vaikeakulkuisia ja perheet nykymittapuun mukaan äärimmäisen köyhiä, mikä saattoi johtaa tilanteisiin, joissa myös työolot olivat äärimmäisen ankarat.

Muokkaus, kylvö ja kastelu toteutettiin rinteillä portaittain

Kaikki työ ja elämä oli raskasta käsityötä